

Åbo Akademi

Pvm
22.6.2005

Dnro
22/210/2005

Ärende: Undervisningsministeriets feedback på universitetens verksamhet 2004

Styrningen mellan undervisningsministeriet och universiteten utgörs i betydande del av de årliga resultatförhandlingarna. I samband med dem träffas överenskommelser om målen och de resurser som behövs för att målen skall nås, och ministeriet ger feedback på måluppnåelsen i fråga om tidigare mål. Enligt principerna för statsrådets reform av centralförvaltningen och i syfte att utveckla styrningen ger undervisningsministeriet feedback även i skriftlig form.

Ställningstagandet efter bokslutet för 2005 kommer att utgöra det ställningstagande till bokslutet som budgetförordningen kräver av ministeriet. Denna skriftliga feedback beaktar redan delvis de synpunkter som förordningen kräver. Ministeriets kommentarer utgår från 2004 års bokslut, statistik ur databasen KOTA, revisionsberättelser från Statens revisionsverk, resultatförhandlingarna våren 2005, utvärderingsdata och annan information som tillställts ministeriet.

I den skriftliga feedbacken anges

- 1) en bedömning av universitetets resultat samt uppnåendet av målen i resultatavtalet. I tillämpliga delar beaktas även de mål som satts i de viktigaste strategierna på förvaltningsområdet och i nationella program
- 2) huruvida de grunder som använts i resultatrapporteringen är ändamålsenliga med tanke på styrningen och resultatansvaret samt ministeriets ståndpunkt till utvecklingsbehoven
- 3) vilka åtgärder universitetet måste vidta med anledning av bokslutet och för att förbättra resultatet
- 4) vilka åtgärder ministeriet vidtar med anledning av bokslutet och i syfte att förbättra resultatet.

Den skriftliga feedbacken tar fasta på strategiska frågor och innehåller dels en för alla universitet gemensam del, dels feedback om det enskilda universitet. Vi återkommer till de föreslagna utvecklingsåtgärderna i samband med nästa resultatförhandling.

Överdirektör

Arvo Jäppinen

Direktör

Markku Mattila

BILAGA Feedback från undervisningsministeriet till Åbo Akademi på verksamheten 2004

FÖR KÄNNEDOM

Undervisningsminister Tuula Haatainen
Kanslichefen Markku Linna
UVM/ekonomienheten
UVM/ forskningspolitiska enheten
UVM/vuxenutbildningsenheten
Finansministeriet
Statsrevisorerna
Statens revisionsverk
Statskontoret

FEEDBACK FRÅN UNDERVISNINGSMINISTERIET TILL ÅBO AKADEMI PÅ VERKSAMHETEN 2004

BEDÖMNING AV MÅLUPPFYLLELSEN OCH VERKSAMHETENS RESULTAT

GENOMSLAGSKRAFT OCH VERKSAMHETSEFFEKTIVITET

UTVECKLING AV KVALITETSSÄKRING OCH EXPLOATERING AV UTVÄRDERINGSRESULTAT

Som ett led i utbyggnaden av det europeiska området för högre utbildning har de europeiska undervisningsministrarna godkänt gemensamma kriterier och förfaringssätt för kvalitetssäkringen. De finländska universiteten skall försäkra sig om att deras interna kvalitetssäkringssystem fyller de europeiska kraven före 2007. Behövliga dokument och de finländska anvisningarna finns på Rådet för utvärdering av högskolornas webbsidor (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area).

Universiteten har satt i gång arbetet med att utveckla kvalitetssäkringssystem. Universitetens verksamhet omfattar många element som säkrar verksamhetens kvalitet och olika kvalitetssäkringsmetoder. Universiteten har som ett led i utvecklingen av studieprocesserna främst utvecklat kvalitetssäkringssystem för undervisningen. Några universitet har tagit fram kvalitetssäkringssystem för forskningen. Kvalitetssäkringsmetoderna vid universiteten skall tillämpas även på den virtuella undervisningen. Därtill bör särskild uppmärksamhet fästas vid att den öppna universitetsundervisningen motsvarar kvalitetskraven på universiteten. Alla universitet bör sätta i gång aktiva åtgärder för att bygga upp ett heltäckande kvalitetssystem.

Utvärderingsresultaten bör exploateras ännu effektivare i universiteten. Universiteten bör sträva efter ett långsiktigt och systematiskt utnyttjande av utvärderingarna på alla nivåer i verksamheten. Universitetens och fakulteternas ledning bör svara för att utvärderingarna utnyttjas i universitetets verksamhet.

Akademien använder sig av allsidiga kvalitetssäkringsmetoder, men tillsvidare inte av ett tillräckligt heltäckande kvalitetssäkringssystem. Akademien har genomfört omfattande utvärderingsverksamhet och på ett mångsidigt sätt exploaterat resultaten av såväl de externa som interna utvärderingarna.

FORSKNING OCH FORSKARUTBILDNING

I april 2005 fattade statsrådet ett principbeslut om strukturell utveckling av det offentliga forskningssystemet. Den centrala utmaningen är att på en nivå som når upp till internationell toppnivå utveckla forskningen på de områden som med tanke på landets utveckling och medborgarnas välfärd är allra viktigast. Den globala utvecklingen, uppkomsten av det europeiska forskningsområdet ERA samt det tätare samarbetet inom Östersjöområdet framhäver vikten av internationellt forskningssamarbete.

I principbeslutet betonas gemensamma projekt samt infrastrukturellt och annat samarbete mellan universitet, forskningsinstitut och företag. Universitetens betydelse i det finländska forskningssystemet framstår som viktig. Utvecklingsåtgärderna riktas mot genomslagskraft, kvalitet, åtgärder för att stärka och främja innehåll och effektivitet genom att rikta resurser mot större helheter, stärka nätverksbygge och effektivisera ledningen samt utvärderingen av olika funktioner.

Högskoleväsendet utvidgas inte. Universitetet skall profilera sig och satsa på forskningens kvalitet, tvärvetenskaplighet och en forskarkår på hög internationell nivå. Ambitionen är att samla forskningsverksamheten i

större helheter i syfte att öka de s.k. kritiska massorna, energifördelarna och tvärvetenskapliga forskningskomplexen.

På ministermötet i Bergen behandlades det europeiska området för högre utbildning och Bolognaprocessens framsteg. I slutkommunikén konstateras sambandet mellan högre utbildning och forskning, att forskarutbildningen stärks som ett led i processen samt att doktorutbildningsprogrammen motsvarar 3–4 års studier på heltid. Den finländska forskarutbildningen passar bra in i den europeiska modellen. Universiteten bör se till att kvaliteten på doktorsutbildningen och nivån på doktorsavhandlingarna motsvarar god internationell nivå. Medan området för högre utbildning utvecklas följs utvecklingen av de gemensamma programmen de närmaste åren också inom doktorsutbildningen.

GRUNDUTBILDNING

Förberedelser för den nya examensstrukturen och utveckling av studierna

Det finns ett nära utbildningspolitiskt samband mellan examensreformen, internationaliseringen och utvecklingen av kvalitetssäkringen. Detta betraktelsesätt har anammats också vid universiteten. Universiteten har startat omläggningarna så att undervisningsministeriet bedömer att övergången till det nya examenssystemet i alla universitet sker enligt tidtabellen med början höstterminen 2005. Omläggningarna har krävt stora arbetsinsatser vid universiteten och rapporteringen förmedlar bilden av en aktiv utvecklingsfas.

Universiteten har genomfört utvärderingen av undervisningsplanerna och studiedimensioneringen i enlighet med målen. Analyser av kärnämnen och kartläggningar av hur betungande studierna är, har gjorts i stor skala. Orsakerna till den långsamma genomströmningen har åter kartlagts. De som blivit fördröjda i sina studier har vid flera universitet erbjudits effektiviserad handledning och bättre stöd. En enskild faktor som fördröjer utexamineringen är alltför stort förvärsarbete under studietiden.

Universiteten är i färd med att utveckla s.k. magisterprogram för samhällets nya kompetensbehov och det internationella samarbetet. Undervisningsministeriet tvingades be universiteten om preciserade framställningar om de program som skall köra i gång hösten 2005, eftersom framställningarna i verksamhets- och ekonomiplanerna till stor del var bristfälliga.

Undervisningsministeriet uppmärksammar universiteten på kriterierna för nya magisterprogram: för att programmen skall kunna inrättas bör det finnas ett faktiskt behov som utgår från arbetslivet eller forskningsutvecklingen. Likaså bör antalet studerande som antas till programmen var tillräckligt stort. I och med den nya examensstrukturen underlättas samarbetet mellan universiteten och mellan olika utbildningsområden ytterligare. Universiteten bör utnyttja denna möjlighet även i magisterprogrammen. Undervisningsministeriet uppmanar universiteten att i synnerhet inom små utbildningsområden överväga möjligheten att inrätta riksomfattande magisterprogram. Programmen kunde då göras mångsidigare och resurserna inom området utnyttjas till fullo.

Studietiderna har knappast alls utvecklats i positiv riktning. Som ett led i examensreformen håller universiteten dock på många sätt på att effektivisera undervisningsarrangemangen och bl.a. periodisering av undervisningen i fyra perioder införs i stor skala från höstterminen 2005. Universiteten håller också på att göra sina bedömningsskalor mer enhetliga, vilket underlättar rörligheten såväl på nationell som på internationell nivå.

Enligt undervisningsministeriets bedömning har universiteten börjat planera införandet av individuella studieplaner (ISP) i god tid. Genomförandet av studieplanerna kommer i framtiden att följas även i samråd med studentorganisationerna. Undervisningsministeriet ser det som viktigt att de individuella studieplanerna bättre än för närvarande beaktar tidigare inhämtat kunnande hos studeranden. De individuella studieplanerna möjliggör studier med allt mångsidigare tidigare utbildningar som grund.

Internationalisering

Internationaliseringsanalyserna är i universitetens rapportering i huvudsak kvantitativa, vilket delvis beror på mållupställningen. Analyserna fokuserar på det europeiska samarbetet. Statsrådet har ställt upp höga mål för studentutbytet och antalet utländska examensstuderande, och de har ännu inte nåtts. Det är positivt att intresset

för de finländska universiteten utomlands hela tiden har ökat och antalet utbytes- och examensstuderande vuxit.

Undervisningsministeriet ser det som ändamålsenligt att universiteten utvecklar undervisningen på främmande språk, i synnerhet för utländska studerande som kommer till magister- och doktorsstudier. Samtidigt bör man fästa särskild uppmärksamhet vid att de utländska examensstuderandena kan erbjudas tillräcklig undervisning i finska eller svenska. En del av universiteten har nyligen lagt om sin strategi för internationell verksamhet. Undervisningsministeriet finner det viktigt att universiteten i sina strategier för internationell verksamhet även beaktar åtgärder för att utveckla rekryteringen av examensstuderande. Denna feedback gavs även ifjol, men utvecklingen har inte varit tillräcklig.

Regeringen avger sannolikt under höstsessionen 2005 en proposition om införande av terminsavgifter för utländska studerande. Undervisningsministeriet uppmanar universiteten att förbereda sig för en situation som innebär att verksamheten på den internationella utbildningsmarknaden öppnas inom de närmaste åren.

Antagningen av studerande

Undervisningsministeriet och universiteten har i resultatavtalen för 2004 - 2006 kommit överens om att minst 50 % av universitetens nya studerande fram till 2006 skall vara sådana som har avlagt examen på andra stadiet samma år. Inom vissa områden, som det tekniskvetenskapliga och naturvetenskapliga området, har målet redan uppnåtts. År 2004 var i genomsnitt en tredjedel av universitetens nya studerande årets studenter. Universiteten bör utveckla sin antagning så att en ännu större del av dem som inleder studier är nya studenter.

Universiteten har satt i gång åtgärder för att utveckla antagningen av studerande utgående från sina strategier. Viktiga åtgärder har bl.a. varit att årets studenter ges fler tilläggspoäng i antagningen, att urvalsproven förenklas och urvalslitteraturen luckras upp, lämplighetstester och antagning på basis av betyg utökas och antagningsenheterna blir färre. Den samordnade antagningen till enskilda utbildningsområden och enskilda universitet har utsträckts bl.a. till de ekonomiska och pedagogiska vetenskaperna. Också inom det samhällsvetenskapliga området och i antagningen av utländska studerande har ett utredningsarbete om gemensam antagning inletts. Tidsmässigt infaller universitetens utvecklingsåtgärder i huvudsak under 2004 - 2006. Antagningssamarbetet och förenklandet av antagningsprocedurerna bör utökas ytterligare. Antagningsprocedurerna bör göras mångsidigare så att sökandegrupper med olika utbildningsbakgrund, som invandrare och utländska sökande, har samma möjligheter att söka till universitetsstudier.

Studentexamen får i sin nya form betydelse för utvecklingen av antagningen. Den förnyade examenskonsekvenser för antagningen av studerande är dock inte tydliga. Universiteten bör utreda och besluta om hur examen skall utnyttjas i antagningen och sörja för tydlig information till läroanstalterna på andra stadiet och de sökande till universiteten.

Ett riksomfattande system för gemensam ansökan planeras för universiteten. Avsikten är att utgående från förslagen från den arbetsgrupp som har berett modellen för gemensam ansökan och utlåtandena om dem, sätta i gång det tekniska genomförandet av systemet hösten 2005. Samtidigt preciseras tidtabellen för systemet. Alla universitet bör förbereda sig på att införa systemet med gemensam ansökan.

Akademin har aktivt deltagit i det riksomfattande arbetet med att utveckla antagningen av studerande. Akademin bör utveckla den nordiska studentrekryteringen. Antagningen via det öppna universitetet är fortfarande anspråkslös.

Läroutbildning

Programmet för kvantitativ ökning av läroutbildningen 2001 - 2006 har i merparten av universiteten avancerat enligt målen. Ett gott samarbete mellan universitetens fakulteter, institutioner och övningskolor har varit till stöd för genomförandet. Däremot har flera universitet svårigheter med att nå målen i ämnesläroutbildningen för 2004. Undervisningsministeriet anser det nödvändigt att universiteten utvecklar informationen om ämnesläroutbildningen, skapar smidiga och mångsidiga sätt att söka till ämnesläroutbildningen samt utvecklar antagningsprocedurerna. Det är viktigt att universiteten analyserar de orsaker som försvårar uppnåendet av målen i ämnesläroutbildningen och fäster uppmärksamhet vid stöd- och handledningsåtgärder.

Genomförandet av programmet för kvantitativ ökning av lärarutbildning har vid Åbo Akademi i huvudsak avancerat enligt målen. Eftersom alla delar av programmet inte får tillräckligt med sökande är det motiverat att antagningsinformationen och antagningspraxis ägnas särskild uppmärksamhet. Akademin har anmärkningsvärda svårigheter med att nå målen för ämneslärarutbildningen. Mest problematisk är situationen inom det matematisk- naturvetenskapliga området där målet var 25 utexaminerade, men det faktiska antalet blev en. Akademin bör snabbt bedöma de faktorer som hindrar uppnåendet av målen för ämneslärarutbildningen. Utvecklingsåtgärderna bör rikta sig mot universitetets lärarutbildning i dess helhet, men i synnerhet mot ämneslärarutbildningen.

Tillgängligheten i universiteten

Lagen om likabehandling trädde i kraft 2004. Lagen förutsätter att utbildningsanordnarna vidtar skäligen åtgärder för att en person med funktionshinder skall få tillträde till utbildning och för att denne skall klara av utbildningen. Undervisningsministeriet gjorde 2004 en utredning om tillgängligheten i universiteten, där särskilt studieärenden, den fysiska miljön, personalutbildning, planering och kommunikationsfrågor uppmärksammades.

Tillgängligheten vid universiteten uppvisar anmärkningsvärda brister. Mest har man uppmärksammat den fysiska miljön och kartläggningar och planer gällande den. I fråga om studieärenden och kommunikation har tillgänglighetsaspekten granskats bara i några universitet. I personalutbildningen saknas vanligen infallsvinklar som hänför sig till åtgärder för att främja tillgängligheten. Kartläggningar och planer avseende tillgänglighet har gjorts endast vid några universitet, många är dock i färd med att starta förberedande åtgärder.

Universiteten bör starta ett systematiskt utvecklingsarbete i syfte att främja tillgänglighet inom verksamhetens alla delområden. Universiteten bör utarbeta heltäckande tillgänglighetskartläggningar och åtgärdsplaner samt ta in tillgänglighetssynvinkeln även i de strategiska planerna och personalutbildningen. För samordningen av tillgänglighetsärenden bör en ansvarig tjänsteman utses vid alla universitet. I planeringsverksamheten borde man samarbeta med handikapporganisationer och andra intressentgrupper.

Akademin har ägnat olika åtgärder för att främja tillgängligheten bred uppmärksamhet och utvecklar verksamheten ytterligare.

SAMHÄLLELIGA UPPGIFTER

Regional verksamhet

Universitetens regionala genomslagskraft har stärkts. Projektfinansiering från undervisningsministeriet har möjliggjort många av universitetens egna eller universitetens och yrkeshögskolornas gemensamma utvecklingsprojekt, vilka tydligt också har regional betydelse. Universiteten och yrkeshögskolorna uppdaterar sina gemensamma regionstrategier så att de är klara 30.9.2005. Strategierna skapar för sin del grunden för de åtgärder som gäller regional utveckling under resultatavtalsperioden 2007-2009. Med strukturfondsmedel har man kunnat utveckla universitetens infrastruktur och svara på de regionala utbildningsbehoven. Universiteten har under 2004 varit aktiva vid genomförandet av programmet för kompetenscentra och programmet för regioncentra.

Många universitet har splittrat sin verksamhet på stora områden. Enligt undervisningsministeriets åsikt konsumerar de små verksamhetsenheterna universitetens resurser och deras regionala effekt blir obetydlig. Målet är att de utspridda verksamhetsställena samlas till större och starkare regionala helheter. Inom ramen för sådana verksamhetsenheter är det möjligt att utveckla regionala utvecklingsprojekt med mer omfattande och mångsidigare effekter.

Utvecklingen av verksamheten i universitetscentrum har fortsatt. Undervisningsministeriets mål är att den tilläggsfinansiering som anvisats universitetscentrumen skall bli permanent och att det samordnande universitetets roll i framtiden skall framhävas i förhandlingarna i förhållande till undervisningsministeriet. I stället för att eftersträva tillväxt är det önskvärt att universitetscentrumen profilerar sig och stärker sina insatsområden på basis av den kompetens de redan innehar. Ett starkare nätverkssamarbete och bildandet av regionala kompe-

tenskluster erbjuder nya möjligheter. Regionala kompetenskluster bör dock i första hand utvecklas via gemensam finansiering av de medverkande högskolorna och regionen.

År 2004 färdigställdes en utredning av magisterprogram som genomförts med strukturfondsmedel. 12 program blev föremål för fortsatt utredning. Undervisningsministeriet har föreslagit att länsstyrelserna fortsätter finansieringen av de bästa programmen fram till utgången av 2006. Undervisningsministeriets mål är att dessa program skall bli permanenta från 2007. Eftersom strukturfondsperioden avslutas och frågan om de studerandes hemkommun är föremål för olika tolkning samt på grund av anvisningarna om magisterprogrammen kommer nya magisterprogram att startas i mycket begränsad omfattning under slutet av strukturfondsperioden.

Volymen på utbudet av liksom antalet studerande i **den öppna universitetsundervisningen** höll sig på ungefär samma nivå som året innan, men deras fördelning mellan utbildningsområdena ändrades något. Det ekonomiska och det humanistiska området utökade sina andelar, medan naturvetenskaperna och särskilt de tekniska vetenskaperna minskade klart jämfört med föregående år.

Den öppna vägen till högskoleexamen ökade något 2004, men ligger fortfarande långt från målet. Endast några få universitet har lyckats få den öppna vägen att bli en klar del av antagningen. Genomströmningen avtog särskilt inom det humanistiska utbildningsområdet och inom hälsovetenskaper. Pedagogik och naturvetenskaper uppvisade en ökning. Jämfört med antalet studerande vid det öppna universitetet är det fortfarande mycket få som avlagt en högskoleexamen i pedagogiska vetenskaper och psykologi. Den öppna vägen drar bäst i ekonomi, teknik och teologi.

Största delen av dem som deltar i det öppna universitetet är fortfarande unga, välutbildade kvinnor bosatta i städer. Andelen personer över 50 år är liten och även andelen män förefaller att minska. Vid vissa universitet deltar också exceptionellt många av universitetens egna examensstuderande i den öppna universitetsundervisningen. En del av universiteten saknar nästan helt regional verksamhet inom det öppna universitetet. Undervisningsministeriet anser det viktigt att universiteten utvecklar den öppna universitetsundervisningen som en verksamhet för alla medborgare.

Universiteten genomför i rätt liten utsträckning den öppna universitetsundervisningen i form av samarbete mellan universiteten. Detta skulle vara ytterst viktigt för att åstadkomma ett utbud av examensinriktad utbildning. Samarbete bör startas i snabb takt i synnerhet i universitetscentrumen.

Fortbildningens volym och deltagarantal var på samma nivå som 2003. Utvecklingen av kursverksamheten visar att trenden går mot långvarigare och allt oftare beställd utbildning eller annan avtalsutbildning. Antalet fortbildningscentraler har hållits nästan konstant, men fortbildning ordnas därtill i universiteten av allt fler enheter och institutioner. I fortbildningscentralerna har projektverksamhet och organisering av examensinriktad utbildning blivit en viktig del av verksamheten. Fortbildningen kan numera antas täcka endast ca hälften av deras omsättning.

Universitetens fortbildning verkar koncentrera sig kraftigt till några studieområden. Centrala bland dem är utbildningen inom pedagogik och undervisningssektorn samt vissa kurser inom social- och hälsoområdet. Utbudet omfattar fortfarande även sådana element som tydligt inte är universitetsverksamhet. Den naturvetenskapliga utbildningen är blygsam i universitetens fortbildning. Också fortbildningen inom teknik är rätt anspråkslös om den jämförs med volymen på grundutbildningen på området.

Centrala mål för utvecklingen av fortbildningen under den pågående avtalsperioden är att uppnå hög kvalitet, klargöra spelreglerna för verksamheten, tillämpa enhetliga prissättningsgrunder i hela universitetet, bredda verksamhetsutbudet och -urvalet mot nya områden och nya målgrupper samt klargöra arbetsfördelningen mellan fortbildning och examensutbildning. De utgör alla exempel på sätt att förbättra konkurrensställningen på utbildningsmarknaden för universitetens fortbildning.

HANTERING OCH UTVECKLING AV INTELLEKTUELLA RESURSER

Universiteten har utvecklat sina personalstrategier i enlighet med målen för universitetsväsendet. Planerna är dock fortfarande till största delen mycket allmänt formulerade. Endast några universitet

har föreslagit en mer detaljerad verkställighetsplan för sin personalutvecklingsstrategi. Utfallet och måluppfyllelsen i fråga om strategin följs bl.a. med hjälp av nyckeltal i personalbokslutet.

Universiteten skall fortsätta arbetet med att utveckla övergripande personalstrategier. Strategierna skall innehålla uppgifter bl.a. om följande saker, vilka också är av betydelse vid utvecklandet av universitetsväsendet som helhet:

1. Utvecklingsplaner för personalstrukturen och antalet anställda i förhållande till universitetets uppgifter, med beaktande av att de s.k. stora åldersklasserna går i pension.
2. En plan för att minska antalet visstidsanställda i enlighet med de överenskomna riktlinjerna och åtgärder för att föra denna process vidare.
3. Åtgärder för att upprätthålla arbetsförmågan och förbättra arbetshälsan och trivseln i arbetet, eventuellt samarbetet med statskontorets KAIKU-projekt.
4. Åtgärder som ansluter sig till införandet av det nya lönesystemet, i synnerhet med tanke på ledarskapsutveckling och -utbildning.
5. Uppdatering av planer som gäller jämlikhet och fritt tillträde till studier och uppföljning av planerna.

BOKSLUTETS OCH ÖVRIGA RESULTATRAPPORTERS KVALITET

Bokslutshandlingen

I universitetens bokslut har måluppfyllelsen i fråga om de för universiteten uppställda målen behandlats synnerligen heltäckande enligt resultatområde. Ett undantag bildar ämneslärarutbildningen; endast ett universitet har behandlat måluppfyllelsen för den. Handlingarna har förutom kvalitativa bedömningar också innehållit indikatorer som beskriver den kvantitativa utvecklingen och verkningarna. Endast några universitet har bedömt orsakerna till eventuella underskridningar av målnivån. De centrala utvärderingsprojekten (egna utvärderingsprojekt och extern utvärdering) har behandlats, även om de viktigaste utvärderingsresultaten i fråga om dem och de fortsatta åtgärder som bestämts utifrån dem har noterats knapphändigt. Åtgärderna rörande hanteringen och utvecklingen av de intellektuella resurserna behandlas fortfarande mycket kortfattat i många universitet, trots att man enligt rapporterna i övrigt har vidtagit en mängd konkreta åtgärder. När det gäller utvecklingen av studieprocesserna och antagningen bör universiteten rapportera vilka konkreta åtgärder som vidtagits på basis av strategierna och bedöma deras verkningar.

Universiteten bör i följande bokslut bedöma orsakerna till eventuella skillnader mellan mål och uppnådda resultat. I fråga om utvärderingsverksamheten bör universiteten föra fram de viktigaste utvärderingsresultaten och vilka fortsatta åtgärder de fattat beslut om på basis av dem. Därtill bör universiteten berätta om åtgärder för att utveckla ett heltäckande kvalitetssäkringssystem. I bokslutshandlingen skall de också granska vilken ekonomisk nytta och nytta i fråga om rumsanvändning som tillämpningen av lokalstrategierna fört med sig.

I april 2004 godkändes ändringar i budgetförordningen vilka medför en hel del ändringsbehov i ministeriets och universitetens verksamhets- och ekonomiplanering, redovisningsfunktion samt i bokslutets och verksamhetsberättelsens innehåll. Bestämmelserna skall enligt förslaget tillämpas på planeringen och bokslutsrapporteringen för 2005 och universiteten bör för sin del förbereda sig för detta.

Annan rapportering

Universiteten skall utöver bokslutsuppgifterna också sörja för att de uppgifter som levereras till databasen KOTA är tillförlitliga. I regel har universiteten lämnat de begärda KOTA-uppgifterna inom utsatt tid. Undervisningsministeriet håller tillsammans med universiteten på att utveckla den existerande statistiska databasen KOTA till ett interaktivt datasystem som i högre grad skall stödja resultatstyrningen. I och med det nya KOTA-systemet kommer hanteringen av de gemensamma processerna i resultatstyrningen mellan undervisningsministeriet och universiteten att ske i en extranet-miljö.

Undervisningsministeriet kommer i sin styrning att i större utsträckning än tidigare utnyttja de uppgifter som universiteten levererar till Statistikcentralen. Med tanke på beredningen av resultatavtalen mellan undervisningsministeriet och universiteten är det särskilt viktigt att tidtabellerna för insamlingen av uppgifter om examina och studerande följs.

I delprojektet OPM-SA, ett fortsättningsprojekt för resultatstyrningen inom den forskningspolitiska sektorn, har det kommit fram att Finlands Akademi, trots begäran, inte får behövliga uppgifter om årsverken och examina av universiteten när det gäller forskningsprojekt som finansieras av Akademien. Uppgifter om årsverken och examina för personer som avlönats med forskningsfinansiering från Finlands Akademi är sådana uppgifter som beskriver resultaten vid Akademien, men som endast kan produceras av universiteten. Universiteten bör sörja för att uppgifterna om årsverken och examina för föregående år i fråga om personer som avlönats med forskningsfinansiering från Finlands Akademi blir inlämnade enligt Akademins anvisningar.

Utveckling av kostnadsberäkningen

Statens revisionsverk har i sina revisionsberättelser för 2004 åter anmärkt på flera universitet på grund av brister och problem i kostnadsberäkningen. Anmärkningarna har särskilt gällt uppföljningen av avgiftsbelagd och samfinansierad verksamhet och kostnadsvarsighetskalkyler. Det är primärt fråga om brister i arbetstidskontrollen. Hänvisningar till den utvecklade kostnadsberäkningen vid universiteten har gjorts i flera utredningar den senaste tiden (bl.a. Jorma Rantanen i sin utredning om forskningsstrukturen, UVM 2004:36).

I syfte att uppfylla den nya redovisningsskyldigheten och resultatansvaret i anslutning till den bör universiteten dessutom i sina verksamhetsberättelser ge korrekta och tillräckliga uppgifter om iakttagandet av budgeten samt om intäkter och utgifter. För att det nya KOTA-systemet skall fungera behövs jämförbara uppgifter i kostnadsberäkningen.

Undervisningsministeriet bad tidigare i samband med den feedback som gällde universitetens verksamhet 2002 om utredningar och planer för utvecklingen av kostnadsberäkningen. Planerna och förverkligandet av dem har behandlats i samband med resultatförhandlingarna.

Undervisningsministeriet kommer under 2005 att starta ett utredningsarbete för att utveckla universitetens kostnadsberäkning. Arbetet utförs av institutionen för ekonomiska vetenskaper vid Tammerfors universitet. Inom ramen för projektet utreds nuläget i fråga om kostnadsberäkningen vid universiteten och vilka kalkyluppgifter som är väsentliga med tanke på den interna ledningen och den externa styrningen. Rekommendationer om god praxis läggs också fram. Universiteten skall utan dröjsmål och med beaktande av de rekommendationer projektet utmynnar i ordna sin kostnadsberäkning så att den når upp till den nivå som budgetlagen och -förordningen förutsätter.

Lokalstrategier

Universitetens lokalstrategier är för första gången med i materialet för resultatförhandlingarna. Målet är att lokalstrategierna skall utgöra en del av universitetens allmänna strategi och ekonomistyrning. Lokalstrategin bidrar till att förvaltningen av lokalerna utvecklas, att lokalerna används effektivt och att ekonomiskt nytta uppstår. Lokalstrategierna har i de flesta universiteten utarbetats enligt undervisningsministeriets anvisningar med beaktande av universitetens egna behov. Vid tiden för resultatförhandlingarna var lokalstrategierna ännu delvis på hälft, vilket innebär att de bör kompletteras utifrån undervisningsministeriets anvisningar inför nästa resultatförhandlingar.

Akademins lokalstrategi är adekvat, men knapphändig. I strategin saknas vissa ombedda, s.k. bindande objekt. Även de kompletterande bilagorna är fåtaliga. Lokalstrategin kräver ytterligare utveckling.

BILAGA 1**SAMMANDRAG AV REVISIONSBERÄTTELSENA FÖR UNIVERSITETEN 2004**

Sammandraget bygger på Statens revisionsverks årliga revisioner av universiteten.

Anmälningsskyldighet

Universitet	Orsak
HU	brister i den interna övervakningen och kontrollen
JU	förfaringssätt som strider mot budgeten i fråga om vissa avgifter
ÅU	bristande tillförlitlighet i årsresultatet av den avgiftsbelagda verksamheten
LU	1) bristande tillförlitlighet i årsresultaten av den avgiftsbelagda verksamheten 2) ordnandet av verksamhets- och ekonomiska relationer mellan universitetet och Arktikum-Palvelu Oy
TTU	1) utveckling av förfaringssätten vid enheten i Björneborg 2) bristande tillförlitlighet i årsresultaten av den avgiftsbelagda verksamheten
HHH	brister i förvaltningen av anläggningstillgångarna

De anmälningsskyldiga universiteten skall sända en kopia av sina utredningar också till undervisningsministeriet.

BILAGA 2

ÅBO AKADEMIS KVANTITATIVA MÅL OCH
UPPGIFTER OM I VILKEN MÅN DE UPPNÅTTS

ÅBO AKADEMI

	MÅL		UTFALL				Utfall i %		Proc. ändr. i utfall	
	2001-2003	2004-2006	2002-2004	2002	2003	2004	AA	2004 Alla uni	AA	Alla uni
Doktorsexamina	55	63	57	65	41	66	105 %	96 %	61 %	11 %
Teologi	4	4	4	5	2	5	125 %	110 %	150 %	29 %
Humanistiska vetenskaper	6	8	9	6	12	10	125 %	92 %	-17 %	12 %
Pedagogiska vetenskaper	3	4	2	3		3	75 %	113 %		4 %
Samhällsvetenskaper	6	6	5	7	4	4	67 %	93 %	0 %	12 %
Psykologi	2	2	1	2	1	1	50 %	100 %	0 %	22 %
Hälsovetenskaper	2	3	4	3	3	5	167 %	125 %	67 %	25 %
Ekonomi	2	3	4	5	2	4	133 %	96 %	100 %	22 %
Naturvetenskaper	18	18	16	18	10	20	111 %	92 %	100 %	21 %
Teknologi	12	15	12	16	7	14	93 %	95 %	100 %	13 %
Högre högskoleexamina	540	563	493	512	477	489	87 %	90 %	3 %	1 %
Teologi	15	15	19	18	19	21	140 %	95 %	11 %	26 %
Humanistiska vetenskaper	90	95	82	91	69	86	91 %	98 %	25 %	2 %
Pedagogiska vetenskaper	95	95	99	102	104	92	97 %	98 %	-12 %	-4 %
Samhällsvetenskaper	90	90	76	92	65	72	80 %	97 %	11 %	1 %
Psykologi	10	13	12	10	12	13	100 %	114 %	8 %	16 %
Hälsovetenskaper	15	18	10	11	10	9	50 %	98 %	-10 %	-10 %
Ekonomi	70	77	61	57	59	68	88 %	91 %	15 %	5 %
Naturvetenskaper	75	80	74	77	75	70	88 %	79 %	-7 %	-4 %
Teknologi	80	80	59	54	64	58	73 %	78 %	-9 %	2 %
Av högre högskoleexamina ämneslärare		78	34	43	24	36	46 %			
Teologi		3	3	2	3	3	100 %			
Humanistiska vetenskaper		32	20	25	12	23	72 %			
Pedagogiska vetenskaper		12	5	4	4	8	67 %			
Hälsovetenskaper		6	4	7	3	1	17 %			
Naturvetenskaper		25	3	5	2	1	4 %			
Lägre högskoleexamina			158	141	166	167			1 %	-6 %
Teologi			1	1		1				0 %
Humanistiska vetenskaper			16	13	19	17			-11 %	6 %
Pedagogiska vetenskaper			50	52	61	38			-38 %	-3 %
Samhällsvetenskaper			14	17	9	16			78 %	4 %
Psykologi			1	2	1	1			0 %	250 %
Hälsovetenskaper			2	4		3				27 %
Juridik			8	5	9	10			11 %	-4 %
Ekonomi			38	31	39	43			10 %	37 %
Naturvetenskaper			6	9	6	4			-33 %	-25 %
Farmaci			21	7	22	34			55 %	-24 %

Nya studerande		1 000	1 016	1 027	1 054	966	97 %	104 %	-8 %	
Internat. studentutbyte	205	225	158	169	143	163	72 %	79 %	14 %	11 %
Öppna uni, studerande	1 100	1 100	1 035	1 001	1 046	1 058	96 %	83 %	1 %	-1 %
Öppna vägen	40	40	10	11	10	10	25 %	55 %	0 %	10 %
Extern finansiering i % av totalfinansieringen		38 %	37 %	38 %	37 %	37 %	97 %		0 %	2 %
Utländska examensstud.		350		330	344					
Disputandernas medelålder (med) ¹⁾		32								
Andel heltidsstuderande ²⁾					67 %					
Nya stud. som gått ut andra stadiet samma år. (%) ¹⁾		50								
Inom utsatt tid avlagda högre högskolexamina ¹⁾				59 %	58 %					

1) Målen gäller alla universitet

2) Studerande som avlagt över 20 sv i procent av alla som avlagt minst en studievecka

3) 2002: åren 2000-2002, 2003: åren 2001-2003 utexaminerade som avlagt examen inom normerad tid

Gräskuggade uppgifter är tal som universiteten själva uppgett, övriga hämtade ur KOTA eller Statistikcentralens material